

**YOSHLARDA KREATIV FIKRLASH VA KREATIVLIK
JIHATLARINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO'LLARI**

ISOMOVA QIZLARXON ANVAROVNA

NAMANGAN SHAHAR 13 MAKTAB

MUSIQA MADANIYATI FANI O'QITUVCHISI

***Annotatsiya:** Yoshlarda kreativ fikrlash va kreativlik jihatlarini rivojlantirishning samarali yo'llari va o'z faoliyatiga munosabatlarini o'zgartirish masalasi o'ta muhimdir. Chunki bu masala bevosita yoshlarimiz ruhiyatiga, ongiga, tafakkuriga ta'sir etish yo'li bilan amalga oshiriladi. insonning har tomonlama barkamol shaxs bo'lib yetishishiga ta'sir etuvchi omillar shuningdek pedagogik ta'lim jarayonida talaba - yoshlarning shaxs sifatida rivojlanishi, uning har tomonlama kamolga yetishi qonuniyatlari, shaxs kamolotiga ta'sir etuvchi omillar, barkamol shaxsni shakllantirish mezonlari o'rganiladi.*

***Kalit so'zlar:** Yoshlar, kreativ fikrlash, shaxs, individ, barkamol shaxs, barkamol shaxsni shakllantiruchi mezonlar, tarbiya.*

Bugungi kunda O'zbekiston rivojlanishning yangi bosqichiga o'tgandan keyin Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan yoshlarga alohida e'tibor bera boshlandi. Jumladan, O'zbekiston yoshlarining «Kamolot» ijtimoiy harakati» «O'zbekiston yoshlar ittifoqi» deb o'zgarishi yoshlar masalasidagi islohotlarning boshlang'ich nuqtasi sifatida qaraladi. O'zbekistonda kadrlar tayyorlashning sifat darajasini oshirish, xalqaro standartlar asosida oliy malakali mutaxassislar tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, har bir oliy ta'lim muassasasini jahonning yetakchi ilmiy-ta'lim muassasalari bilan yaqin hamkorlik aloqalari o'rnatishi, o'quv jarayoniga xalqaro ta'lim standartlariga asoslangan ilg'or pedagogik texnologiyalar, o'quv dasturlari va o'quv-uslubiy materiallarini keng joriy qilish, talabalar, ilmiy-pedagog kadrlarni zamonaviy kasbiy bilimlari va kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish, yoshlar auditoriyasi bilan ish olib borishda

interfaol usullardan samarali foydalanish masalalari harakatlar strategiyasining ustuvor yo'nalishlariga muvofiq oliy ta'lim darajasini sifat jihatidan oshirish va tubdan takomillashtirishning asosiy vazifalari sifatida belgilandi¹. Bugungi kunda jahonda ta'limga kompetentli yondashuv asosida bitiruvchilarning raqobatbardoshligini oshirish, yosh pedagog kadrlarning kreativ kompetentligini rivojlantirish orqali ijodiy ta'lim jarayonini loyhalashtirishning zamonaviy metodik ta'minotini yaratish, talabalarda kasbiy faoliyat sohalariga yo'naltirilgan kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish, shuningdek oliy ta'limning ta'lim sifatini ta'minlash jarayonidagi ijtimoiy rolini oshirish masalalari dolzarb yo'nalishlardan biri sifatida tadqiq etilmoqda. Ana shu nuqtai-nazardan ilg'or xorijiy tajribalar asosida zamonaviy kasbiy ta'lim mazmunini internatsionalizatsiyalash va modernizatsiyalash, kompetensiyalarga asoslangan innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish, interfaol o'qitish metodlari va texnologiyalarini amaliyotga keng tatbiq etish asosida talabalarda kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini yanada takomillashtirish muhim o'rin tutadi.

Birinchi navbatda kreativlik tushunchasiga to'xtalib o'tmoqchimiz Kreativlik (lot., ing. "create" – yaratish, "creative" yaratuvchi, ijodkor) – individning yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorlikni tavsiflovchi hamda mustaqil omil sifatida iqtidorlilikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyati ma'nosini ifodalaydi. Shaxsning kreativligi uning tafakkurida, muloqotida, his-tuyg'ularida, muayyan faoliyat turlarida namoyon bo'ladi. Kreativlik shaxsni yaxlit holda yoki uning muayyan xususiyatlarini, zehni o'tkirlikni tavsiflaydi. Shuningdek, kreativlik iqtidorning muhim omili sifatida aks etadi. Amerikalik psixolog P.Torrensning fikricha, kreativlik muammo yoki ilmiy farazlarni ilgari surish, farazni tekshirish va o'zgartirish, qaror natijalarini shakllantirish asosida muammoni aniqlash, muammo echimini topishda bilim va amaliy harakatlarning o'zaro qarama-qarshiligiga nisbatan ta'sirchanlikni ifodalaydi.

Pedagog o'z-o'zidan ijodkor bo'lib qolmaydi. Uning ijodkorlik qobiliyati

---

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами. – Т., 2017. – Б.39.

ma'lum vaqt ichida izchil o'qib-o'rganish, o'z ustida ishlash orqali shakllantiriladi va u asta-sekin takomillashib, rivojlanib boradi. Har qanday mutaxassisda bo'lgani kabi bo'lajak pedagoglarning kreativlik qobiliyatiga ega bo'lishlari uchun talabalik yillarida poydevor qo'yiladi va kasbiy faoliyatni tashkil etishda izchil rivojlantirib boriladi. Bunda pedagogning o'zini-o'zi ijodiy faoliyatga yo'naltirishi va bu faoliyatni samarali tashkil eta olishi muhim ahamiyatga ega. Pedagog ijodiy faoliyatni tashkil etishda muammoli masalalarni echish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, shuningdek, pedagogik xarakterdagi ijod mahsulotlarini yaratishga alohida e'tibor qaratishi zarur.

Dars yoki darsdan tashqari mashg'ulot davomida ba'zi yoshlar o'zlarida bo'layotgan ichki kechinmalarini yaqqol namoyon eta olishmaydi. Ko'p hollarda pedagoglar bunga e'tibor qaratmaydilar. Odatda o'qituvchilar dars davomida o'zlashtirishi yaxshi b'lgan yoshlar bilan shug'ullanishni afzal ko'rishadi. O'zlashtirishi sust bo'lgan yoshlar esa o'z fikrlarini namoyon qilolmay dars jarayonlarida ishtirok eta olishmaydi. Natijada, yoshdan yoshga o'tish davrida juda ko'plab inqirozlarga duch kelishadi. Bular, o'rtoq ortira olmaslik, dars mashg'ulotlarini omma oldida so'zlay olmaslik, fikrini to'liq namoyon eta olmaslik va shu kabilar.

Individual ta'lim orqali yoshlar shaxsini shakllantirishda avvalo, darsdan tashqari uning saviyasi doirasida bo'lgan savollarni berish, tengdoshlari orasida uni maqtash ya'ni, uni rag'batlantirish, unga ko'proq fikrlaydigan va so'zlaydigan matnlarni uyga vazifa sifatida berish lozim bo'ladi. Individual ta'lim bilan ko'proq melanxolik temperamentli yoshlar bilan shug'ullanish kerak. Yoshlar shaxsini shakllanayotganini uni kuzatish metodi orqali aniqlashimiz mumkin. Do'stlari bilan qanday, darsga qay darajada qatnashayotganiga qarab bilib olamiz.

Xulosa o'rnida shu alohida ta'kidlash joizki, axborotlarni chorlash, o'ylab ko'rish va fikrlash metodikalaridan foydalanish quyidagi muhim vazifalarni yechish imkoniyatini beradi. Shunday qilib, yoshlar shaxsini shakllantirish jarayonida muomalaning rolini qarab chiqar ekanmiz, u bilish va normativ jarayondan iborat bo'lib, yoshlarni ijtimoiy madaniyatga jalb etishga va ularda

shaxsning ijtimoiy yoʻnalish shakllanishiga jiddiy taʼsir koʻrsatishini, ijtimoiy qaror topish vositasi va usuli, bilish jarayoni boʻlgan muomala yoshlar ijodiy individualligini rivojlantirishga taʼsir qilishini koʻramiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Muminova, F. M. Ingliz tilini oʻqitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish / F. M. Muminova. — Tekst: neposredstvenniy // Molodoyucheniye. — 2020. — № 18 (308). — S. 590-592.
2. N. Q. Xatamova, M.N. Mirzayeva. “INGLIZ TILI DARSLARIDA QOʻLLANILADIGAN INTERFAOL USULLAR” (uslubiy qoʻllanma), Navoiy, 2006, 40 bet.
3. M. Xoldorova, N. Fayziyeva, F. Rixsittilayeva. “CHET TILINI OʻQITISHDA YORDAMCHI VOSITALARDAN FOYDALANISH”. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005
4. Oʻ.Hoshimov, I. Yoqubov. “INGLIZ TILI OʻQITISH METODIKASI” (oʻquv qoʻllanma) Toshkent: “Sharq” nashriyoti, 2003
5. Otaboyeva, M. R. Chet tilini oʻqitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi / M. R. Otaboyeva. — Tekst: neposredstvenniy, elektronniy // Molodoyucheniye. — 2017.— № 4.2 (138.2). — B. 36–37. — URL: <https://moluch.ru/archive/138/39058/>
6. Drapeau Patti. Sparking student creativity (practical ways to promote innovative thinking and problem solving). - Alexandria - Virginia, USA: ASCD, 2014
7. Turdiyeva M. Oliy taʼlim muassasalari talabalarida pedagogik tafakkurni shakllantirish. - T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2008.